

TEMEL KALIP ÇİZİMLERİ

Kalıp: Üretimi yapılacak giysinin üç boyutlu vücut formunu ve istenilen model özelliğinin içeren kağıda hazırlanmış şeklidir. Bu işlem elde hazırlanabileceği gibi bilgisayarda da yapılabilir.

Firmalarda kalıp hazırlama işlemi modelistler tarafından yapılır.

Modelist: Hazır giyim firmalarında ürün kalıplarını hazırlayan, istenilen bedenlere serileyen, numune dikimi yapılan, imalat için teknik föy ve dikim talimatını hazırlayan kişidir.

Kalıp hazırlama şekilleri modeliste veya firmaya göre değişiklik gösterir. Genellikle baz beden elde hazırlanıp, serilemesi bilgisayarda yapılmaktadır.

Kalıp hazırlama yöntemleri

- Biçki sistemi ile kalıp hazırlama
- Doğrudan ölçü kullanılarak kalıp hazırlama
- Hazır giysi üzerinden kalıp hazırlama
- Drapaj yöntemi ile kalıp hazırlama

Biçki sistemi ile kalıp hazırlama

Kişi üzerinden veya standart çıplak beden ölçülerine göre bolluk ilavesi yapılarak hazırlanan kalıplardır. Bolluk ilaveleri ve dağılımı kullanılan kumaş ve biçki sistemine göre değişir. Müller, optikon, optimass, metrik vs. biçki sistemleri kullanılmaktadır.

Doğrudan ölçü kullanılarak kalıp hazırlama

Ölçü tablosuna göre bolluk verilmeden hazırlanan kalıp sistemidir. Genellikle ihracat firmalarında müşteriden ölçüler hazır gelir. Kalıplar bu ölçülere bağlı kalınarak hazırlanır.

Hazır giysi üzerinden kalıp hazırlama

Dikili hazır bir giysi üzerinden jelaitle kopya alarak veya direk ölçüleri kağıda aktararak kalıp çıkartılmasıdır. Modeli ve kalıbı beğenilen giysinin kalıbının oluşturulmasında kısa yoldur. Hazır giyim firmaları çoğunlukla bu yönetime başvurumaktadırlar.

Drapaj yöntemi ile kalıp hazırlama

Drapaj canlı veya cansız manken üzerinde çıkartılan kalıp sistemine denir. Bir heykeltiraj gibi drapaj da modacıyı üç boyutlu bir çalışma yapmasını sağlar. Bu yöntemle abiye, fazla kesikli ve drepeli ürünlerin kalıpları hazırlanır.

Kalıp Hazırlama Aşamaları

- Temel kalıp oluşturma
- Ana (baz) kalıp hazırlama
- Serileme
- Teknik föy (dikim talimatı) hazırlama

Temel kalıp oluşturma

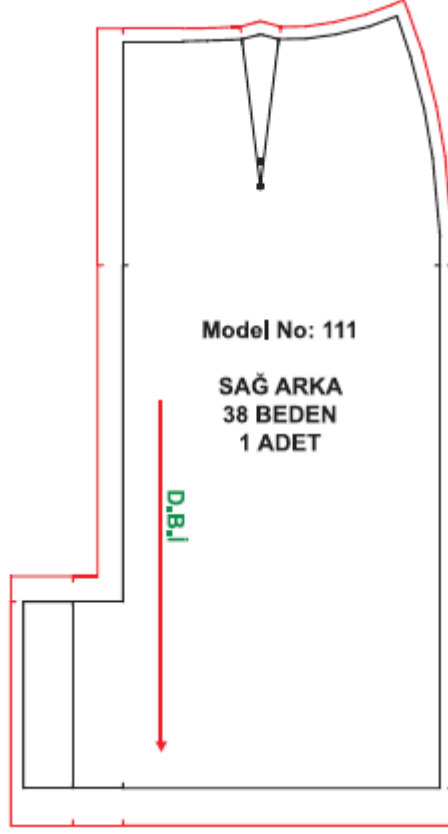
Temel kalıplar hitap edilen müşteri grubuna göre değişiklik gösterir. Temel kalıplar çalışılan ülkelere, müşterinin sosyal statüsüne ve kumaş cinslerine göre hazırlanır. Hazır giyim firmasının kurulduktan sonra ilk zorlandığı çalışma budur. Kalıplar zamanla mükemmel hale gelecektir.

Ana (baz) kalıp hazırlama

Temel kalıp üzerinden modelin tüm parçalarının eksiksiz hazırlanmasıdır. Kalıpta istenilen model özelliklerini yansıtması ve dikilebilir yeterlilikte işaret ve bilgilerin bulunması şarttır. Kalıpta bulunması gereken işaret, çizgi, yazı, pay ve bilgilere **sablon** denir.

Sablon çizimi

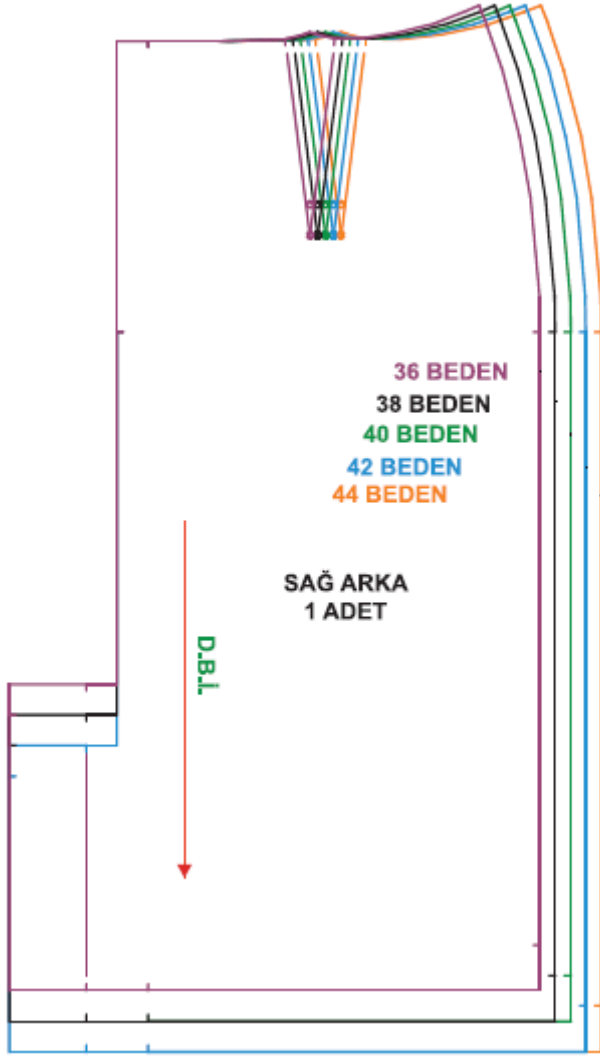
- Kalıbın gerekli taraflarına dikiş paylarının verilmesi.
- Parça adı (ön, arka, kol vs.).
- Model numarası: Numaralama sistemi firmalara göre değişiklik gösterir. Numaratik ve alfabetik veya ikisi de kullanılabilir. (1450, DE201)
- Beden bilgisi (38, M, 164 VS.)
- Kalıp ismi: Kalıbın kullanılacağı yeri belirler (kesim, ütü, çizim vs.)
- Kalıp cinsi: Kalıbın kumaş, garni, tela vs. olduğu belirtilir.
- Kalıp adeti: Kalıptan kaç adet kesileceği yazılır.
- Kumaşın boyunu (çözgü) yönünü gösteren ‘Düz Boy İplik’ çizgisi.
- Çıt: Dikim sırasında çalışana yön veren çentiklerdir. Bunlar; çatışma noktası, dikiş payları, pens, büzgü, pili ve benzeri yerleri belirtmek amaçlı kullanılır.

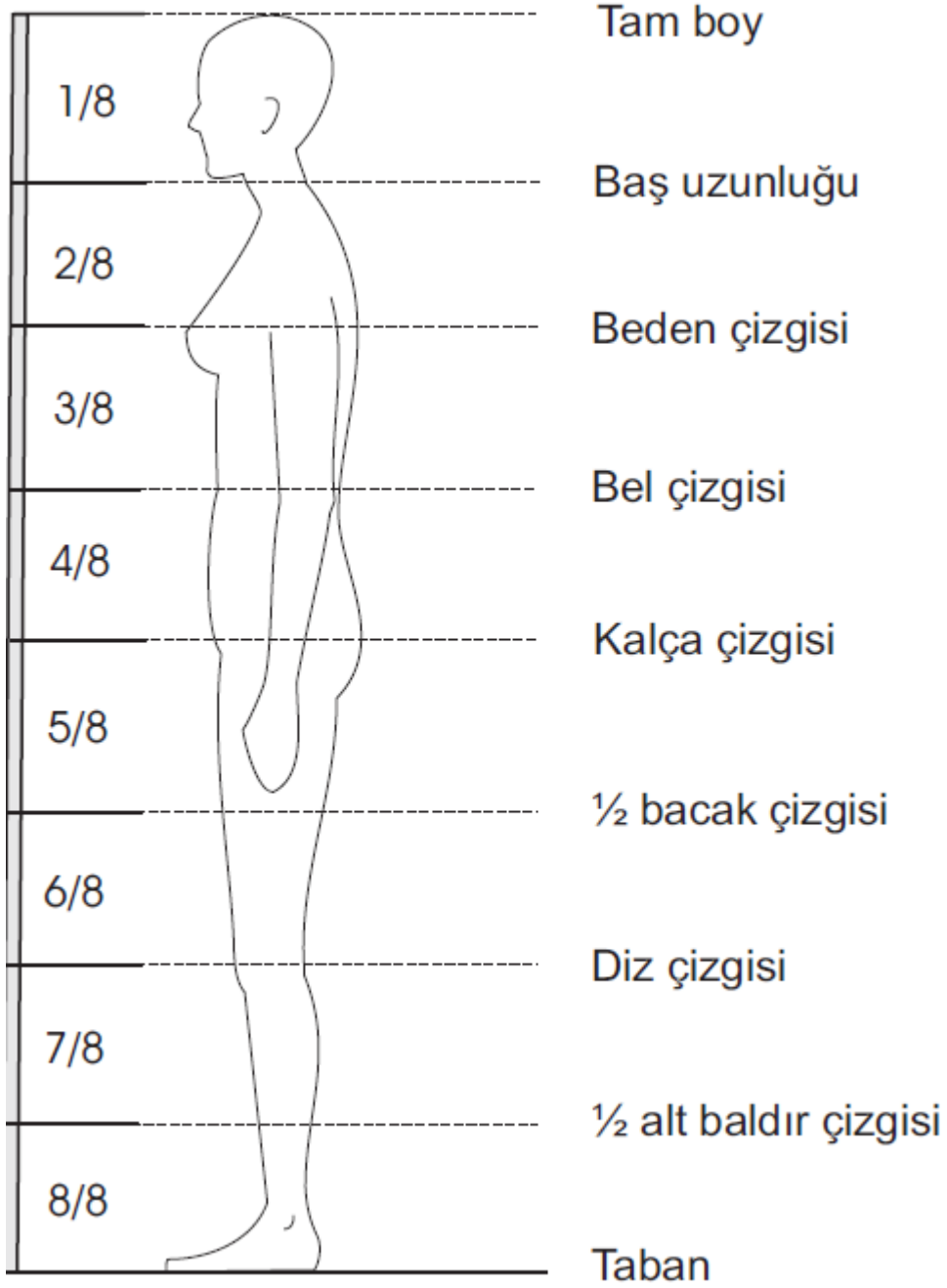
Serileme

Ana kalıbın istenilen ölçülerde küçültülüp büyütülerek farklı bedenlere çoğaltılmasıdır. Kalıp üzerinde büyültme ve küçültmelerin yapıldığı noktalara sıçrama noktası denir. Serileme işlemi yapılırken baz modelin model özelliklerinin bozulmamasına dikkat edilmelidir. Serileme oranları çocuk, erkek, bayan, büyük beden gibi insan vücut yapılarına göre değişiklik gösterir.

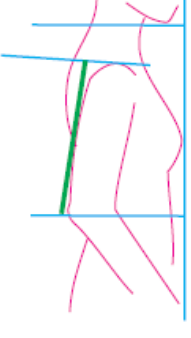
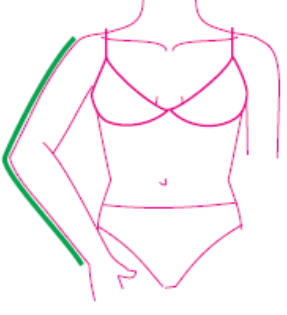
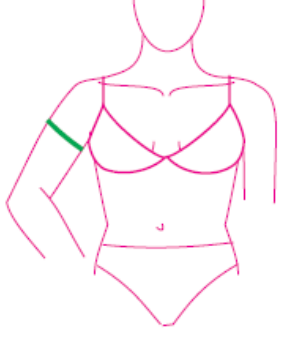

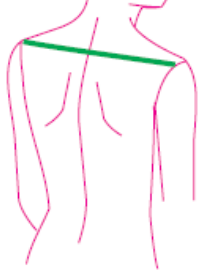
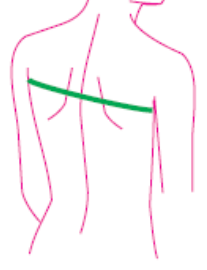
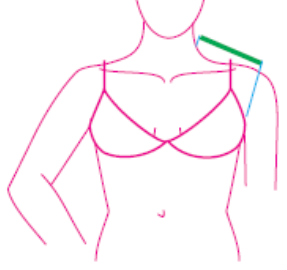

BEDEN ÜZERİNDEN ÖLÇÜ ALMA

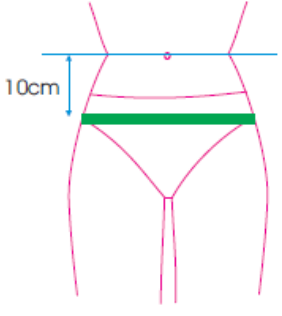

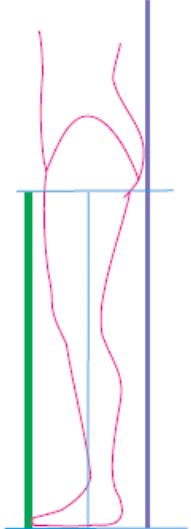

Şekil 1 Tam boy ölçüsünün sekizli dağılım la bölümlendirilmesi

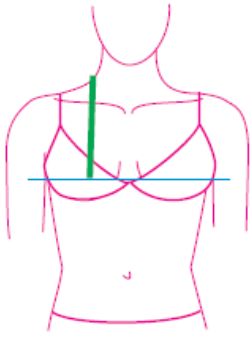
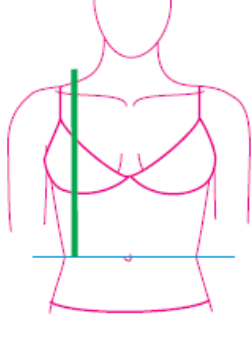
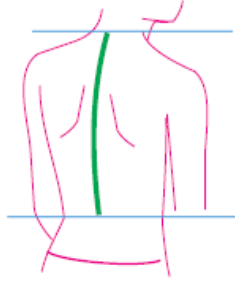
		
<u>DİRSEK UZUNLUĞU</u> Omuz ucundan dirseğe kadar alınan ölçüdür.	<u>KOL BOYU</u> Omuz ucundan bileğe kadar ölçülen uzunluk ölçüsüdür.	<u>PAZU ÇEVRESİ</u> Kolun en geniş bölümünün ölçüsüdür.

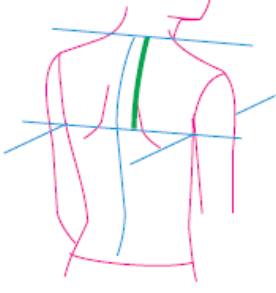
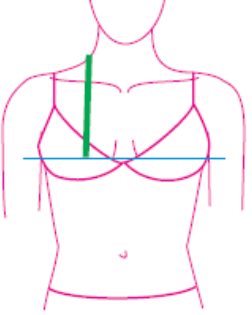
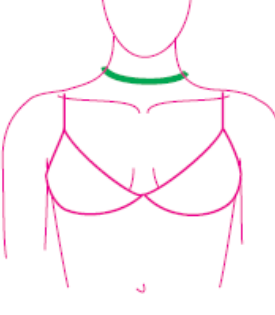
		
<u>OMUZDAN OMUZA</u> İki omuz mesafesinin toplam ölçüsüdür.	<u>SIRT / ARKA GENİŞLİK</u> Sırtın en geniş noktasından yere paralel alınan ölçüdür.	<u>OMUZ GENİŞLİĞİ</u> Omuz ucundan yakaya kadar alınan ölçüdür.

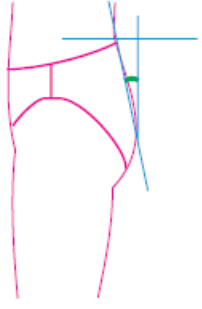

		
<u>GÖĞÜS ÇEVRESİ</u> Göğsün en geniş bölümünün çevre ölçüsüdür.	<u>BASEN ÇEVRESİ</u> Basenin en geniş bölümünün yere paralel ölçülen çevre ölçüsüdür.	<u>BEL ÇEVRESİ</u> Belin yere paralel olarak alınan çevre ölçüsüdür.

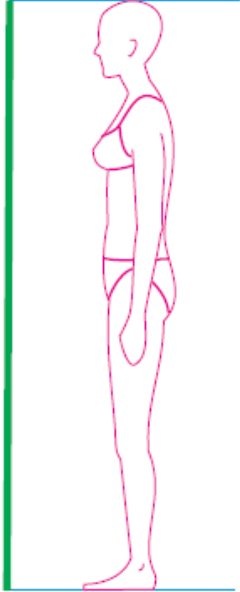
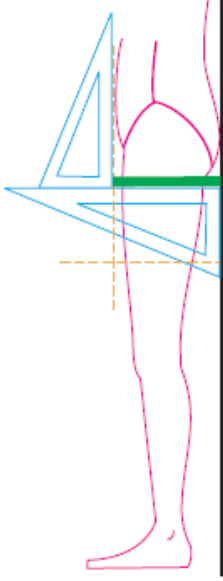
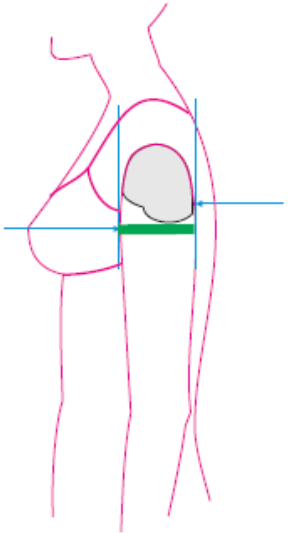
		
<p><u>ÜST BASEN ÇEVRESİ</u> Belin yaklaşık 10 cm aşağısının genişlik ölçüsüdür.</p>	<p><u>KALÇA DÜŞÜKLÜĞÜ</u> Belden basenin en geniş bölümüne kadar ölçülen uzunluk ölçüsüdür.</p>	<p><u>OTURUŞ YÜKSEKLİĞİ</u> Belden basene kadar (oturarak) alınan ölçüdür.</p>
		
<p><u>İÇ BOY</u> Ayak tabanından ağa kadar ölçülen iç bacak boyudur.</p>	<p><u>YAN BOY</u> Belden ayak tabanına kadar alınan uzunluk ölçüsüdür.</p>	<p><u>BALDIR</u> Baldırın en geniş yerinin çevre ölçüsüdür.</p>

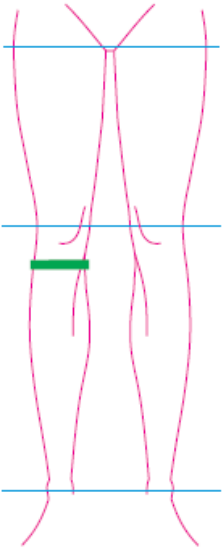
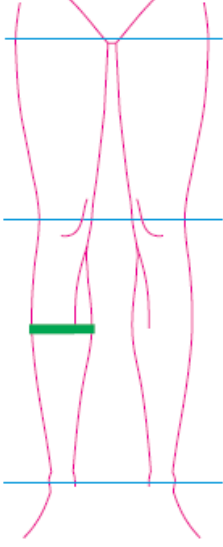
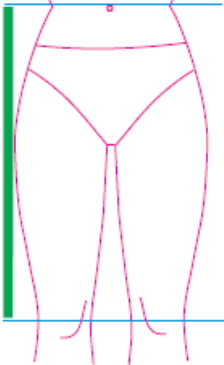

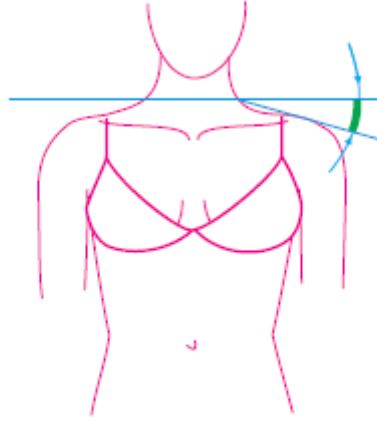
		
<p><u>ARKA YAKADAN GÖĞÜS UCU</u> 7.omurga kemiğinden göğüs ucuna kadar olan mesafe.(Arka yaka ortasından göğüs ucuna kadar ölçülen uzunluk.)</p>	<p><u>ARKA YAKADAN ÖN UZUNLUK</u> 7.omurga kemiğinden başlayıp göğüs ucundan devam edip bele kadar olan mesafe.(Arka yaka ortasından başlayıp ön bele kadar ölçülen uzunluk.)</p>	<p><u>BEL UZUNLUĞU</u> Arka yaka ortasından (7.omurga kemiği) bele kadar alınan uzunluk ölçüsüdür</p>

		
<p><u>KOLTUK DERİNLİĞİ</u> Arka yaka ortasından (7.omurga) kolun bedenle birleştiği noktaya kadar alınan uzunluk ölçüsüdür.</p>	<p><u>GÖĞÜS DÜŞÜKLÜĞÜ</u> Omuzdan göğüs ucuna kadar alınan uzunluk ölçüsüdür.</p>	<p><u>BOYUN ÇEVRESİ</u> Boyun çevresinin ölçüsüdür.</p>

		
<p><u>BİLEK ÇEVRESİ</u> Kolun elle birleştiği bölümün çevre ölçüsüdür.</p>	<p><u>BASEN AÇISI</u> Basenin belden dışarı çıkıklığının açı cinsinden ölçülendirilmesidir.</p>	<p><u>KAFA ÇEVRESİ</u> Kafanın en geniş bölümünün çevre ölçüsüdür.</p>

		
<p><u>BOY UZUNLUĞU</u></p> <p>Kişinin bař dahil tabana kadar uzunluk ölçüsüdür.</p>	<p><u>VÜCUT DERİNLİĞİ</u></p> <p>Göbek ile poponun ara mesafesidir.</p>	<p><u>KOLTUK GENİşLİĞİ</u></p> <p>Bedende ön ve arka kol birleşim noktalarının ara mesafesidir.</p>

		
<p><u>DİZALTI ÇEVRESİ</u></p> <p>Dizin altının çevre ölçüsüdür.</p>	<p><u>DİZALTI BALDIR ÇEVRESİ</u></p> <p>Dizaltı baldırın en geniş yerinin çevre ölçüsüdür.</p>	<p><u>DİZ YERİ</u></p> <p>Belden dize kadar alınan uzunluk ölçüsüdür.</p>

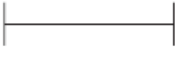

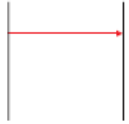
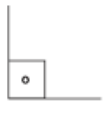
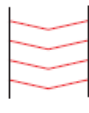
OMUZ AÇISI

Omuz eğiminin açı cinsinden ölçülendirilmesidir.

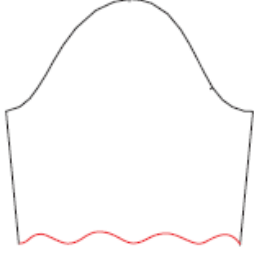
Ölçü alınırken dikkat edilecek noktalar

- Ölçüsü alınacak kişinin normal duruşta olması
- Ölçü alma işlemi iç giyim üzerinde yapılmalıdır.
- İki taraflı ölçülerde (omuz genişliği gibi) sağ taraf ölçülür.
- Ölçümde mezura ne çok gergin, ne de bol olmalıdır.

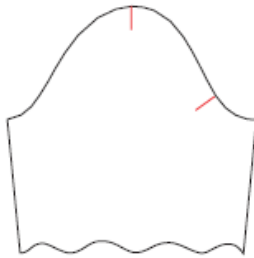
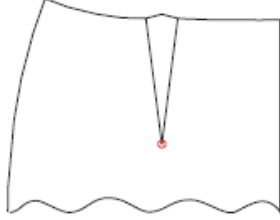
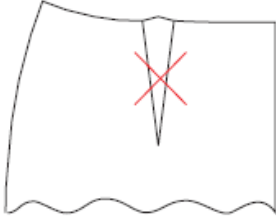
KALIP ÇİZİMİNDE KULLANILAN ÇİZGİ VE İŞARETLER

	TEMEL ÇİZGİ
	YARDIMCI ÇİZGİ
	KUMAŞ KATI VE ORTA İŞARETİ(ön, arka, kol ortasıvb.)
	MAKAS İŞARETİ: Kesilecek veya çitlatılacak yerleri gösterir)
	DÜZ BOY İPLİK
	ESNETME
	İLİK İŞARETİ
	DÜĞME İŞARETİ
	PİLİ KAPANMA YÖNÜ İŞARETİ
	DİK AÇI İŞARETİ
	PİLİ TARAMA

SSSSSS

%

BÜZGÜ İŞARETİ

DEVAMI VAR

EŞİT

YÜZDE

PENS İPTAL ETME İŞARETİ

PENS UCU İŞARETİ

KOL YIRTMACI

ÇİT İŞARETİ

KALIP HAZIRLAMADA KULLANILAN BAZI TERİMLER

KUP	: Giysiye beden formunu vermek için kalıbın bölünmesiyle oluşan parça
PENS	: Giysiye beden formunu vermek için kalıptan alınan pay
ROBA	: Gömlek üst bölümünde form vermek veya model oluşturmak için kalıbın bölünmesi
CONTA	: Pantolon arka parçasına form vermek için kalıbın bölünmesi
PAT	: Ön ve arka bedene düğme çalışabilmek için verilen kapama payı
PATLET	: Düğmeleri veya fermuarı gizlemek için yapılan kapak. Pantolondaki fermuar açıklığında kullanılır.
BİYE	: Giysinin değişik bölümlerini temizlemek için ek bir malzemeyle yapılan işlem.
PERVAZ	: Giysinin kavisli bölümlerini temizlemek için dikilen parça. Bedenin ve pervazın kavisleri aynı olmalıdır.
KEMER	: Giysinin bel kısmına dikilen temizleme ve form amaçlı parça.
YIRTMAC	: Giysiyi rahat kullanabilmek için değişik bölümlerine yapılan açıklık.
APARTURA	: Kol yırtmacını temizlemek için dikilen pat.
MOSTRA	: Fermuar ve erkek yakaların ön iç parçası.
PİLİ	: Giysiye form vermek için verilen bolluk.Bolluksuz kısma katlanarak eklenir.
BÜZGÜ	: Giysiye form vermek için verilen bolluk.Bolluksuz kısma büzülerek eklenir.
GODE/VOLAN	: Üstü dar uca doğru açılan parça.
MANSET	: Kol ağzına eklenen düz veya formlu parça.
KORSAJ	: Etek ön ve arkasının belirli bir formda bölünmesi.
FIRFIR	: Giysinin değişik bölümlerine eklenen büzgülü parça.
ÇIT	: Dikiş birleşimini gösteren işaret ve çentikler.
KOLEVİ	: Vücutta kolun takıldığı bölüm.

- KAPANMA PAYI** : Pat kenarı ile giysi ortası arasındaki mesafe.
- DÜZBOY İPLİK** : Kalıp üzerine işaretlenen, kumaşın çözgü yönünü gösteren çizgi.
- MOLA** : Kalıba verilen yedime payıdır.
- DİKİŞ PAYI** : Kalıba dikim için gerekli fazlalıkların verilmesi.
- ÇIMA** : 1 mm genişliğinde dikilen üst dikiş
- GAZİ** : 0,5cm ve üstü genişlikte dikilen üst dikiş
- KİBRİT ÇIMA** : 0,3 cm genişliğinde dikilen üst dikiş
- BAZ KALIP** : Üzerine model uygulanılacak ana kalıp
- ŞABLON** : Dikiş payları verilmiş ,tüm yazı ve işaretlerin üzerinde bulunduğu kesime hazır kalıp
- REGULA** : Şablona göre kesilmiş parçaların dikiş paysız-paylı kalıplarla yeniden kesilip düzeltilmesi

DERSTE KULLANILACAK MALZEMELER

A3 çizgisiz kağıt
A3 boyutunda dosya
Pelur
Eşel
Geodere\dikaçı cetvel
Pistole
0,7 uçlu kalem
Kırmızı, mavi, yeşil renkli kurşun kalem
Makas
Pirit\yapıştırıcı

